

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՐԱԿՆԵՐ

Z. ՄԱՄՈՒՐԻԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան	500 ֆր.
Վեցամսեայ	250 »
Մշամսեայ	150 »
Սրբապատկան արկ.	70 ֆր.

Բամաճորդագրութիւն կ'սկսուի
ամեն ամսոյ 1 և 15 թիւ

100 ՓԱՐՍ



ՀԻՄՆԱԴԻՐ - Մ. ՄԱՄՈՒՐԻԱՆ

Օրաթերթ ազգային եւ հաղափառական

Fondateur
M. MAMOURIAN
Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
,,Arévélian Mamoul,,
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐՍ

ՃՇԴԵՆՔ ՊԱՏԱՍԻՄԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

Ժամ է որ կրկին պահ մըն ալ զբաղինք մեր ներքին ազգային հարցերով: Անցեալ օր առաջնորդական ընտրութեան անհրաժեշտութիւնը չհշտած էինք: և Գաւառ, Ժողովոյ անդամները՝ զրամ կարեւոր հարցի մը առջեւ, ցոյց տալով նաև այն պատասխանատուութեան մեծ բաժինը, որ կ'ձանրանայ իրենց վրայ, փոխառութեան նուիրական խնդրոյն առթիւ:

Ժամանակը հասած է կրկին այդ ժողովոյ անդամները գնելու ոչ նուազ կարեւոր ուրիշ խնդրոյ մըն ալ առջեւ, որոյ մասին երեք յօդուածներ նուրբ լուծելիք մեր 2313, 2314, 2316 թիւերուն մէջ «Տեղական ազգ. կեանքի շուրջ» վերնագրով շուրջ ամիս ու կէս առաջ Մեր այդ ժամանակ գրածները անառ արար կ'իրականանան և մեծ մարգարէ ըլլալու հարկ մը չկար, տեսնելու համար, որ անիւր մը մէջ կ'մտնէին կարգ մը երեսփոխաններ, առանց անդառնալ որ ազգային մեքենան էր խնդրաբար ազգային գործերն էին որ կարգաւ պիտի սկսէին և թէ այս տեսակ արարողներու մէջ կարելի չէր. նեքի չէր գտնուիլ ընդհանուր շահը՝ մասնաւորի մը փոտարութեան կամ մասնաւորէ մը անկախութեամբ և զեռ անկախութիւնը շահի մը գոհացում տալու համար:

Գաւառ, Ժողովոյ անդամ այսօր անէ փիճակի մը կ'մտնէ անդուս ազգ. գործող ընթացքը Ամենակարեւոր է ու վարչութեան ղեկովէ պատրաստուած պիւտանէն ընտրել, ուսումնասիրել և երթարելու Գաւառ, Ժողովոյ վարչաբաժնի, ու պէտքի վարչութիւնը կարող ըլլալ իր ստանձնած պաշտօնը շարունակել Սակայն ներկայ կացութեամբ, ներկայիս մէջ ստեղծուած անիւր գրութեան մէջ, վարչութիւնը կ'մնայ անձր կամ ու չի կարող և ի չգոյն Գաւառ, Ժողովոյ, պիտի ստիպուի, եթէ իրաց ներկայ ընթացքը շարունակուի, իր հրաժարականը տալ ու հեռանալ:

Աւելորդ է յիշեցնել թէ Գաղ. Ժողովոյ հրամարմնով, ստիպուած են սակ հրաժարիլ տեսուչ բոլոր խորհուրդները՝ Տեսուհական, Աւսումնական, Գաւառ տնտեսական, հիւանդանոցի և եկեղեցւոյ հոգ. բարձրութիւնը:

Ազգային վարչական մեքենան պիտի կասի, անոր կասումով նաև պիտի վտանգուի մեր ազգային բոլոր հաստատութիւնները և անա ձեզի նոր փիճակ մը, որ քառասուն հասարակութիւններով մը պիտի ներկայանայ:

Սե ո՞վ կ'ըլլայ այս բոլոր անպատեհութեանց բուն և միակ պատասխանատունը՝ Գաւառ, Ժողովոյ այն անդամներն, չենք բոլոր բոլորը, այլ այն քանի մըները, որոնք տեղի տուին հրաժարականի մը խնդիրը՝ զի նաև հրապարակ և այսպէս բացարձակապէս հետեւելիք անպատեհութեանց պիտի սկսուի վերացուցին պատասխանատուութիւնը որովհետեւ իրենց նպատակին հասնելու համար տարբեր ելք մը չկրցան գտնել:

Բայց միթէ չորս հինգ երեսփոխաններու ձեռք կրնան խաղաղիք գաւառ աւերել իզմիրի ազգային գործերը:

Անկեղծօրէն պիտի պարզենք ամեն բան, այս միջոցն է լուսադոյն որ պէտքի Ժողովուրդը կարենայ տեսնել պայծառօրէն:

Մեր ամենըմէկ երեսփոխաններու հրաժարականը կ'զուգահիշէր նոյնիսկ Յովհան մ.ի մեկնումի օրը իզմիրէ: Նախապէս եղած համաձայնութեան մը հաստատում, կ'որոշուէր Գաւառ, Ժողովոյ անդամներու կողմէ պատասխանել, քանի որ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգը պիտի գտր և հաստատուութիւն չկար որ ընտրուէր նախորդ տեղապահը: Յոյս ունենալով որ եթէ երեսփ. նոր ընտրութիւններ ըլլային պիտի յաջողէին յաղթական ըլլալ ընտրութեանց մէջ և իրենց նախընտրելին ըրելու նպատակով առաջնորդական աթոռը:

Մենք ժամանակին գրած էինք թէ առայժմ երեսփ. ընտրութեանց կարելի չէր ձեռնարկել և այժմու Ժողովը օրին կան էր, այն պատճառաւ որ արդէն պատերազմի շրջանը չէր համարելով իր գոյութիւնը երկարաձգած էր:

Մտիկ չըրին, այն հաւատքով թէ պիտի յաջողէին ընտրութեանց ձեռնարկել, սակայն այսօր ստիպուած են ընդունել թէ սխալ էին իրենց հաշիւին մէջ և թէ մենք իրաւունք ունէինք, նախապէս այդ ուշադրան կէտը պարզելով:

Բայց պահ մը ընդունելով որ կարելի գտանար ընտրութեան ձեռնարկել, ո՞վ պիտի երաշխաւորէր գաղնակցական կուսակցութեան յաղթանակը ընտրական պայքարին մէջ, ուսկից այդ յաւակնութիւնը կ'ունենային:

Սակայն թողուէք այս ընտրական խնդիրը, որ անշուշտ օր մը տեղի պիտի ունենայ, և այն ժամանակին պահենք մեր լաւ իրենքը:

Այդ հրաժարական տուող 11 երեսփոխաններէ բուն պատասխանատուները կ'զուգահիշեն անոնց մէջ մէկ քանին, որոնք եթէ յաջողին համաձայնութիւն մը կնքել և ապահով ըլլալ թէ Յովհան մ. պիտի ընտրուի, պատրաստ են ետ աւել իրենց հրաժարականները որովհետեւ ըստ գաղնակցական Քաղաքի փոքրատնտեսութիւն, մեծատնտեսութիւն, Ժողովուրդ, ամբողջ, ամենքն ալ պարտաւոր են խոնարհել և ընդունել իրենց տեսակէտները, այնքան յաստատացած է իրենց մէջ մեծատնտեսութեան զգացումը: Ինչո՞ւ Որովհետեւ խոստովանուած են առաջնորդ ընտրել մարդ մը՝ որ բացարձակապէս անարժան է առաջնորդական աթոռի մը՝ այնպիսի պատճառներով, որոց առայժմ յարմար չենք գտնար անգրագաւառը:

Արդ՝ ինչպէս յայտնի է այդ հրաժարականներու շուրջ քանի մը խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցած են և կարելի չէ հղած համաձայնութեան մը յանգիլ, որովհետեւ Գաղնակցական կուսակցութեան պատկանող 4-5 երեսփոխանները պնդում են իրենց պահանջներուն վրայ, որոնք վերեւ պարզցնելու:

Բայց առանց ասոնց եւս կարելի է գործը յատուկ վարել:

Պիւտանէն չկրնար անվաւեր մնար Գաղ. Ժողովը չկրնար առանց վերին վարկի մը գոյութեան իր պ. շտաբը շարունակել:
Հրաժարող մեքենայ վեց երեք փոխանները իրենց վրայ անառ պատասխանատուութիւն մը տաւ են, եթէ իրաց վիճակին արագ լուծում մը տալու համար շտաբինն պարտ ու պատշաճը:

Հ. Մ.

ՀԱՅԵԼՔՆՆ ՄԵՋ

«Ար գաղթին... բայց ո՞ր» վերնագրով խորագրական մը հրատարակուած էր շուրջ երեք ամիս առաջ Ա. Մ. ամսագրի մէջ:

Ինչպէս Ա. Մ. ամսագրի ամեն յօդուածները, այդ ևս այն ժամանակ ուրիշ չէին մը կողմէ գաղտնիութեան, քաղաքացեաց, քաղաքացեաց և իրաւունքի ընդհանուր սովորութեան լուսաբանելու և հայեցողութիւններու արժանացու, և բովանդակ ճշմարտութեան ղեկ կ'էին անին փաստ ու եղծ ճիշդը, բնական է որ արժէք մը չ'երկայացնէին և գաղտնաբարութիւն մը իրենց անկախուն և յայտնակ վիճակին մէջ, այսպէս ալ երեք ամիս առաջ գեղար Թեմիկիս գաղտնի հայեցողութեան այս էջերուն մէջ մտար Երբեք վրայ գրուած էր, որ մերձուէր և խոստատեցաւ և առանց անհրաժեշտութեան այդ անցեալ մրան բայց ու ճշմարտութեան մը գէտ ծառայուելու համար անոնց ուխտով յարձակուեցան, որքան մեծ կ'ըլլայ գաղտնիքը, երբ իրենց երկիր պաշտպանուած թէր ունակիս ընելով կ'ընէին այսօր, այս թեմիկիս մէջ երեք ամիս առաջ մասնաւորապէս վերջը տեսնուելու և վտանգի գամակը հոչեցնելու:

Սեղանը թէ ցուել այս անկարողութիւն, անկարողութիւն, որը օրին իրենց հաշիւ երէն ու թիւն անցին մասնաւորապէս մը շտաբին մէջ, որոնք իրենց երկրան պաշտպանութիւնը կ'արարին և այսօր ան պաշտպանութիւնը վար ի խաչ կ'հանին:

Եւ երեսփոխանի թէ ամենք պիտի տան ուղղութիւն և առաջնորդ պիտի հանդիսանան Ժողովուրդին, անոր պարզելու ճշմարտութիւնը և իրականութիւնը:

Ժամը է բեր իրենց ճիշդ օտեւումը համար, պիտի ընկնին, փշրուին, այժմէն խորհուրդ են գարման մը, երբ մասնաւոր սպառի գրական այն ճիշդը որոյ մը կ'աւանտ համար իրենց բոլոր մասնաւորութիւնները բնական յարմարութիւնները և այսպէս չ'արժողան կ'զուգահիշեն, առանց ի կատար տանելու որ այդ պաշտպան ևս երբ սպառի ուսանան մասնաւոր պիտի մը նան, ինչպէս եղած են ու պիտի ըլլան ուսանան:

ԵՍ

ԾՈՎԻՆ ՏԱԿ

Գերման ընդամեններու կողմանէ ընկրուած նաւերը մովին տակն հանելու համար ձեռնարկներու սկսուած է. թէև կարգ մը արգիւնքներ ձեռք բերուած են, սակայն անոնք բացարձակապէս զորագրութեան գրքուած միջոցներու կարեւորութեան գրեթէ անշուն համարուած են: Գործը զգուար է:

Գարեթէ ի վեր որքան միջոցներ կը քննան ծովուն յատակը:

Ովկտոբրի այս գանձերը շահագործելու զարգացողը, շատ մը արկածախնդիրներու նոյնպէս և խորհող մարդոց միտքերը զարդեցուցած է:

Պատերազմէն քիչ ժամանակ առաջ, մեծ համբերութիւններէ և աշխատանքներէ վերջ՝ յունական ջարդերէն հին մասնաւորներու պատկանող թանկագին ցուցանար մը մէկ քանի մասերը յաջողեցան գործը հանել:

Սակայն ո՞վ պիտի կրնայ երբեք տիւնուել այն սակներուն՝ որոնք կը լուսաւոր կեդրոնները ընկրած և ֆիլիք իր Բրոյի «Աւարտելին Արևոտ» կողմէ նախապատրաստուած շահուն մէջ կը գտնուին:

Ժամանակ մը վերի մաս ընկրած նաւերու խաղաղութեանց ձեռնարկուեցաւ բուսն կերպով, այդ նաւերը 18րդ դարուն սկիզբը Միգալիոյ շարտարանն աւերքը կը փոխադրէին Այս գրամները դանիւ և համար ըսկրուած աշխատութիւնները կը վարէր երկրապագի Մ. Պոսէն որ Բարիլի իր բնակած տան մէջ ծովէն հանուած առաջին առաջնորդները ցուցադրուած էր որոնք թիղանթիւնը, փայտի կտորներ և զէնքեր էին:

Սերիլներ ձեռնարկուած են նաև 1827ին նաւորիսի պատերազմին առան ընկրած մարտանաւերու խաղաղութեանց, որոնց հետ կորսուած հարստութիւնը 25 միլիոն կը հաշուուի: Թրքական և Եգիպտական միացեալ նաւատորմը 65 կտոր նաւէ կը բաղկանար, որմէ միայն 1 մարտանաւ և 15 հատ փոքր նաւեր ազատեցան:

Երկրի ծովեզրներուն մաս ընկրած և 30 միլիոն շտաբ պարտանակող Ամերիկեան շրջանային բեկորները և հարստութիւնը գանելու համար եղած աշխատութիւնները ազարգիւն մնացին: Տակաւին կան ուրիշ ծածկ ընկրած ընկրուած նաւեր որոնք յախտան կորսուած պիտի մնան: օրինակ, հարստական «Բորոմանուէր» նաւը, հնդկական ընկերութեան «Բէն» շրջանային ինչպէս նաև Բորթալիոյ «Այոս» շրջանային և որ Միամէն զեպայն կը բերէր եւ, բայց և որոնք իրենց հետ մեծ հարստութիւններ ունէին:

Հարստութեան հետաքրքրական պատմութիւն մը կայ, որուն բոլոր մանրամասնութիւնները յայտնի են և միայն երթալ գտնելը մնացած է, սակայն հակառակ մէկէ տեղի անցնելու փորձուած ըլլալուն՝ մինչև հիմակ գեռ չէ գտնուած:

Երբ նաւորիան Ս. Չէրիէ կղզին արտաբուցուած, անցկ. կատարուած են նր կայսերական բաւարկելուին փաստաւոր բոլոր ձեռնարկները կարելու համար, այդ շրջանի բոլոր կղզիները, մինչև անպատ մանուհետաւորները զինուորակա պրաւեց, այդ ստիւլեզիւնները զրկուեցաւ նաև Թրիսիան կղզին որ անմարդաբնակ կը կարծուէր: Սակայն հան հասնող զինուորները շատ զարմացան մարդու մը հանդիպելու:

լվ որ իրենց այս արշավանքին անհոգի կերպով յառկող ճակատի երևալը ունեցաւ:

Անհուսակի մը շինութեամբ կը դրողներ համարեւթեամբ զինուորները անմիջապէս հարցումներով զոգոցին զոյն կողմերով պատասխանեց թէ ինքը Բասրայի մասին ուրիշ և ուրիշն էր թումաս Բորի և ընկալած նաևու մը և ատարներէն էր:

Այս նոր թողնուածին շինութիւնը գաղտնի չեղած և սոսիս անտես մը գտնուած մասերը կը գտնուէին հոն մտադր կատարելի նկատուելով խուսափուած կատարելի և սման մը լիցան սակիտակ ու վրա մը լիցուն սպանուած անպարտ սակի գտան ուրիշ մտադիր մը ձեռքին մէջ պահուած էր, սակայն թումաս Բորի այդ գրաւմերը գրուելու ժամանակ չի մտած, ուրիշները առեւելով փախաւ և ուրիշ որ անյայտացաւ:

Զինուորներուն հրամանատար ըստան Բորիի հետ անուշութեամբ վարուելով անոր վատահոլութիւնը գրաւուցան Սենակեացը որ մը խստաբանեցաւ որ կը զօրին անգաւախէ մէկ անգամ մեծ հարստութիւն մը թաղած էր որ այդ ծովագետը երբ ընկալած նաևու մը կը գտնուէր:

Հրամանատար Սալային բռնի ըստարեւմեցումն վրայ, Բորի խոստացաւ զանքին իսպառած սեղը յայտնելու:

— Լաւ ուրեմն, բաւ ան, աւազին վրայ յատկապէս մը պիտի սկսելով ըսկի այս շղթայովը կը:

Յանկարծ ձեռքը արտին արտու և գիտին ինկաւ, մտնք վարչեղանակն եղած էր:

Պահագրութիւնները շահուած կողմէն, սակայն ի դժուար 1867ին Հայմարտի կողմէն շարժելու շարժը իր ըրած ստալախի ստան պիտի մտնք կատարել տուաւ որոնք որակեց արդիւնք չունեցաւ:

Այսպէսով, ծովին յանձնած հարստութիւնը կը կրկին յարձակում էր վերականգնելու:

ԱՄԱՆՈՒՄ ԶԵՂԱՆԵՆ
ԱՐՄՈՐԻ ՅԻՇԱՍԱԳՆԵՐԷՍ
7.

Այդ որոշաց արեւմուտին քիչ էր մնացած, տարագրի ընկերս անցաւ գնաց իր թագաւորը, գործերէն ազատուած գործաւորներն մէջ խոստնելով ինքզինքը թագաւորը ըսելով զիսէք ինչու. — Նախագէտ ծանուցածիս համարուն, անտնք որ գտնուած շղթանուն մէջ գործաւորական ռեզերւոյն չունէին, իբր գատարկաշէն կը վատուէին, կատարուէին այդ շղթաներէն, աւելի հետեւները էզրագրով Տարագրի ընկերս որ իրեն համար յարմար գործ մը չէր գտած և պարագայ հոս ու հոն գաղտնաբար կը գեղերէր, վատրուէր վատագին չին, թարկուելու մտքով, Սերաստացի Մանուկ չառնի միջոցաւ թագաւորը մը ծարաւ էր, ուր կրցաւ մինչեւ իր Գոնիա վերագործի յանդգնութեան որոշման որը ընակելու:

Միտքս յոգնած զզացի և կ'ալեկուծէր Ընկերս մեկնումէն ետք վեճակին գիտակցեցաւ, արտա՞մ էր խորհուրդներու կողմէն սակ ընկճուած:

Մարդկային միտքը որքան ալ փիլիսոփայորէն գիտէ իրողութիւնները, ըլլան անտնք ուրախութիւն և կամ տրամաբան, ծովերու մէջ ցրցում արտաբաններու չի նմանիր կը ցրցուի ենթակայ միտքն ու մարմինը Իւզաբեր և իրողութիւնները անպատճառ կազդին ոմանց նուազ և անանց առաւել:

Յիտոյ գզացի ու տեսայ թէ վրտքիս յոգնութեան հետեւանքով քունս է տարեր ու քնացեր եմ այնքան վատակարելի և այնքան խորունկ ու ընկողմանած որ յանքը անտու սպառաւորին ու հրանդանակնին յայտնուեցան վրայ ինացայ թէ գիտ քունս մէջ հանգարտ պահելու մտքով քնիտակ ջերմաւոր փորձած չեմ և

անձու եմ ինկերս Սալայի քունը յանձնու հրանդանակնին արտաբանի և ստանի զիս նոր արժնացած էր, և զիս հրանդանակնին զանգոսը կը բացուէր, Եզրի բարձր ընկերներէս որ բիշ մէկը որ լսած է հզոս հրանդանակնին եզրով ըլլալ, կուգայ արեւմուտէն կ'ուշ և գաւազին մասին աստղին լուրերը:

Իզմի, էն արտաբանուած հայ կինի կը, աղջկունք և պատանկը որ Աֆիտն Գարահարա վար գրած էին մեզ հետ ուսուցիչ քիչ և փճացի որ հրէշային էզրագրերով և խորհրդով մեր մեկ նուէն որ մը վերջ կ'ընկերս խումբն ալ կը քիչն Գոնիա Գոնիա շղթայով թըր Կարդարար 8 10 մամ մը մնալու հարկին տակ կը գտնուի Անիէն ոգտուելով իրենցմէ ստղ չուն հասնող հայ երթաւորներուն ցուցման փոխարէն վրայ, խորին ծարակչեցան Եր վար կ'ընկնին և գիտում կը Կեն այդ որի վալիին Վերջագէս միջոցը կը գտնեն կը ներկայանան վալիին վալին բարի մի թուք, առանց տարուելու գանձներու հասնաքէն, խղճուած հայութեան պիտու եկած այդ փրձանքի էն և յանձնու ակումտես ու արեւմտեցում կուգէ բարիք մը ընել իզմիցի կ'ընկերս կ'ըստանին կը փոփոխի անոց թշուառութիւնը մեղմացի ու ժողով գումարելով կարածէ որ այդ հայահրները իրենց փորթիկի կը Գոնիա բնակին:

Գոնիա բնակելու արածութիւնը արեւելէն ետք, մէջ մէկ սենեակ վարձելէ եւ տեղաւորուելէ յետոյ, աստղին գործերին կը լայն իրենց տղամարդիկը փնտռել, թէ ինչ եղան, թէ ս'ըրեղերը հաստատուեցան: Հինը նուրի անտանների կ'եսանք մը կը բոլորին երբ վերջագէս շատեր իրենց սիրակցորդներէն գէշ ու աղէկ լուրեր մը կը գտնուին:

Եւ հետագրով փնտռուած էին Հեռագրեր որ ընկերս ուղղուած էր օնէ գիտութիւնով մը, ընկերս ուսուցիչ լուր մը տանիլը կ'ուշ հրանդակնին վիճակին մէջ սղթագր ըլլալ խորհուրդով և միջոցին ատեն զիս արքայ տեսնուելու յանձնութիւնով, անձ մը կուգայ և աստղին ստիթով կը հարցողէ աստցած հետագրին ի մտադր և մեկնոյն ատեն պատասխանած ըլլալն ալ կը յայտնէ: Ես մտնուէր ինչու անմեղքներ կը խորհում անկողինս մէջ: Հարցա կը հրճուի և կը արտաստաւ:

Քիչ մը հոսիցէ հոկէ խոսակցէ ետք, կ'ըստանէ ի ձեռք իրենք մերիտական աշխատանքներու հն ուսում ինքզինք չին և սակայն իբր յոյս կապելու երեք եղբայր ալ նուազ կը մեկնի մտակն ընկերս: Առջի որուան լուրերը ցաւատիթ և տխուր, միտքս վտար կ'ած էին, ատետան լուրը թէ և ուրախաթիթ, թէ և սփոփիչ, բայց այդ լուրն ալ զիս ալիկուծեց և սկսայ մետածիլ թէ անտնք հոն Գոնիա արցիք ինչ վիճակ ունին և երբ լսեն իմ կ'եսանք ու հրանդակնինը, արցիք որքան պիտի տրամին Անոնց այդ պահերուն ո՞ր պիտի մտնուէր պիտեղքերը, մարմ և մարտասանք չունին այս խորհուրդներուն մէջ ընկողմած աչքերս լիցուն երբ աչքիս ատաղքը կուգային հետեւն մեր բոլոր հոգեկտարները, հերտուները ու ամբողջ ազգիս ալէկուծ ու մերկուք կ'ացուելու նը, ահա սենեակիս գրանը օտմին վրայ ակնոցաւոր մի երկտասարգ ձեռքը գաւազան մը, աչքերը ինձ ուղղած կը հայտնուէր և ստանուէր ինձ և անտնք ինչ անմասն քէմք մը ըլլալու կողմէն ձեռքս թէ աղտուր մտանուած էր, վարտուեցանք մէջ, վերջագէս կարակցական ու հայրէն լիզուաւ մէկ հարցումը որուն պատասխանում էր, սիրտս պահ մը հանգարտեցում Այնպէս այդ զէմքին կը նայէի ալ և ան ալ ինձի:

Իր հարցերուն պատասխանները տալէս յետոյ երբ մեկնեցաւ, հրանդանու հրանդակնին ծանութեան անոր ու ըլլալու Տորք, վարագրականներն է եզեր, շղթայից հրանդակնինը քուն ինչը և մեկնոյն ատեն Աստանայի Գոն:

մտնակնին հրանդակնին ատետնը վարագրականն անտնք լսած էր, ինչու այս պարագային ալ չօգտուեցայ ըսելով ինքնիրեն տրամեցայ և աղաւանջայ:

Արդեօք ինչու, ծանցած ըլլալն որ քիչ մը հետը կ'արեւմուտի խորի վարձիէն լսած էր իր անտնք Պրայի կը, 1895ին Արարիկի կատարածներն ազատուած, երբ իզմի բերին Ամերիկացիներն, իբր որք Այդ տարիքին մէջ ծանցած էր զինքը և յետոյ անա իր անտնք իր փոփոխի ու գտնուեցան օրերուն մէջ կը տեսնուին:

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԿՆԵԱՆ

Աղգալից Անցու գարն

Քաղաքական ժողովը Զորքարթի որ ստալոնորդական փոխարէն Տ. Եզրէն քննիչ նախագահութեամբ նիստ գումարած է: Ներկայ եղած են Պ. Պ. Ա. Արիկեան, Մ. Մանեան, Է. Փափուրդեան, և Հ. Նիկիթեան: Ժողովը որոշած է Հիլլէն բարձր բոմբերութեան ներկայացնել անկասութեան փոխարէն, կը փոփոխի անոց թշուառութիւնը մեղմացի ու ժողով գումարելով կարածէ որ այդ հայահրները իրենց փորթիկի կը Գոնիա բնակին:

Վ Ե Ր Ջ Ի Ն Ժ Ա Մ

Զոր. Կուրօի հրամանագիրը

Սուրբոյ բնոց բարձր քոխէր և զօրաց ընդհ. հրամանատար Զոր. Կուրօ մամուտը հրամանագրով մը Աստանայի կ'ըստական իշխանութեանց հարցուցած է որ ֆրանս. զօրաց կողմին կարեւոր է որ հայերու մարտական ոյժեր անխախտ մնան, որպէսզի օգտակարապէս յաջողին զլուխ հանել Կիրիկոյ խաղապարտեր:

Գնդ Պրէմօն պաշտօնանկ

Կիրիկոյէ հասած ծամբարդներ տեղեկութիւն կը բերեն թէ Աստանայի վեքին հրամանատար և գրուման բանակի ներկայացուցիչ Գնդ. Պրէմոն պաշտօնանկ եղած է: Աստանայէ մեկնելէ աստղ ընդունած է բոլոր հայ պաշտօնական մարմիններ, ըրել Ամբողջ Հայաստանի պատուիրակութեան պետը ևս, որու հետ ամեն յարաբերութիւն դարձուցած էր և իր բանակցութիւնները Աստանայի հոգեւոր պետերու հետ կ'ընդունէ և անոնց հետ սիրայի տեսակցութիւն մը ունեցած է: Գնդ. Պրէմոնի պաշտօնանկութեան մասին տալով աստղ մեկնութիւն մը կարելի չէ ասլ թէ և անհատական չէ որ իր երկիրն քաղաքակրթութիւնը ևս Հայոց հետ պատճառներէն մէկը եղած ըլլայ իր Կիրիկոյէ հեռացման:

Քար. Անտրէ ձերբակալուած

Արժանահաւատ ազրիւրէ մը կը տեղեկանանք թէ քար. Անտրէ որ ասկից աստղ մեկնած էր Կիրիկոյէ և հրամարեցուցուած, Մարտիկոյ մէջ ձերբակալուած է, թէ և լուրը արժանահաւատ, սակայն վերապահութեամբ կուտանք զայն, ձերբակալման պատճառները գիտ չեն մանրամասնուած:

ԲԺԶԱԿԱՆ ԱՌՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ Աստանայէ քաղաք հասած է տեղոյն Ազգ. Հրանդակնոցի և Հայ կարմիր Սաշի հրանդակաչառակներէն Տիկին Սիրանոյ Թիւրքեանի պաշտօնական գրութիւններով յանձնարարուած տեղոյն Ազգ. իշխանութեանց: Տիկին Սիրանոյ Թիւրքեան Տիկին Թորոսեանի հետ իր այցելութեամբ պատուած էր քիչ և կը բացատրէր Կիրիկոյէն զեղ ու գարմանի անկասութեան պարագային կառուցութիւնը: Ամբողջ Հայաստանի Գաղտնիքութեան պետ Պ. Մ. Տամատեան մանաւոր պաշտօնագրով մը հարուէր կ'ուղղէր տեղոյն Հայութեան գեղեր և հրանդակներու յատուկ անհրաժեշտ եղող նիւթեղներու հայթայթման համար, Կիրիկիցաց ունեցած անկանած վատահոլութիւնը իզմի Հայութեան վրայ: Տարակոյս չունիք որ ի մերի Հայութիւնը որ մանաւոր սէր ու շահազգաութիւն ցոյց կուտայ և ստան է միշտ Կիրիկոյ մասին, սոյն ճգնում մասին բողբէն ևս հարկ եղած օժանդակութիւնը չպիտի զրանայ: Տիկին Սիրանոյ Թիւրքեանի պաշտօնագրով տեղոյն Հայ կարմիր Սաշի յարաբերութեան յանձնարարութեամբ տեղոյն Հայ կարմիր Սաշի յարաբերութեամբ տեղոյն Հայ կարմիր Սաշի յարաբերութեամբ և մանաւոր իր սիրուն զէմքն ու խոսուն աչքերը, բուականէն աւելի գրուականներ և երաշխիքներ են իր պանիլիք յաջողութեան:

ՀԱՋԸՆ ԵՒ ՍԻՍԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՍԱՐ

Կիրիկոյ ամբողջ երիտասարդութիւնը միահամուռ կերպով կամուտը կարձակարարի Հաճընի և Սիսի մէջ գտնուող իրենց եղբայրներուն օգնութեան փութալու համար, որոնց հերոսական պաշտպանողականը ամբողջ աշխարհէ հիացում առնած է:

Թեան հրամարեալ անգամին տեղ Պ. Եզրու կ'ըստանի ընտրութիւնը վաւեռաբացուցաւ և յնպէս հրանդակ վարուեցաւ որպէսզի Արարի կ'ըստանուեալ թողալուն խորհուրդին տեղ ինքը ընտրուի որոշուեցաւ Քրքագածի թողալունութեան ջանքերուն շնորհիւ Սամի մէջ թուրք սրճիփի մը քով գտնուած 12 տարեկան հայ աղկը իզմի փ խաղրիւր համար հարկ եղած զիմուսներ կատարել:

Կրթութիւն մանկապարտէզին կարեւորութիւնը և անոր նորոգութեան ստիպողականութիւնը նկատի առնելով հրանդակ արեւեցաւ Տնտես. Խորհուրդին որպէսզի անմիջապէս հարկ եղած նորոգումը կատարէ: Հոգատար Որքսիմում ընկերութիւնը այս շարքի 250 սակի պէտք ունենալուն՝ սոյն գումարը վճարելու համար ևս հրահանգ արուեցաւ Տնտես. Խորհուրդին ժողովը գրողեցաւ նաև մէկէ աւելի անհատական խնդիրներով:

— Ոսկիի նուիրահաւաք տիկնանց Քորտէլիօ մասնաճիւղին նուիրած են Այրի Տիկ. Թ. Ռէթեոսեան 3 սակի հնչուն, Օր. Վառլատէ Կարապետեան 2 սակի հնչուն, Տիկ. Ե. Կողոզեան 1 սակի ժամանցայն իզմի մէջ Տիկին Թովմա Պոյաճեան 1 թեկ սակի ժամանցայն և չղթայ:

ԷՔՍ-ԼԷ-ՊԷՆԻ ԽՈՐՀՐԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Էքս-Լե-Պենի մէջ պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուած է որ տեղեկութիւններ կուտայ Մ. Ճիօլիթիի և Մ. Միլլանի միջև տեղի ունեցող տեսակցութեան արդիւնքին մասին...

ԹՈՒՐԿԻՈՑ ԳՈՑՈՒԹԻՒՆԸ ՎՃԱՆԳՈՒԱԾ

Կ. Պոլսոյ Անգլ. բարձր Բոմբէրը խնայողութեամբ և Բ. Գրան թէ, Քուրթըրը զաշնագրի տրամադրութիւնները չի գործադրելով...

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՌՈՐԸ ԱՆԱՏՈՒՄԻ ՄԷՋ

Աթէնքէն կը տեղեկացնեն որ Յունաստանի Ազգայնագր թագաւորը մօտ աստիճան ֆոքր-Ասիոյ մէջ պտոյտ մը պիտի կատարէ:

ԻՏԱԼԻՈՑ ՅԱՆՉՆԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մ. Մ. Ճիօլիթիի և Միլլանի միջև տեղի ունեցած վերջին տեսակցութեան ատեն, Իտալիա՝ Ռուսական խնդրոյն առթիւ նոր յանձնարարութիւններու գործադրութիւնը ընդունած է:

ԲՕԼՕՆԵՆԿԱՆ ԳՆՏՈՒԹԻՒՆԻՒՆԸ ՄԸ

«Տէլիք Մէյ» կը ծանուցանէ թէ մօտ աստիճան Բարիկ և Լո՛ւտոն պիտի հասնին Բոլոնիական պատուիրակութիւն մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ Ֆրանս. և Անգլ. կառավարութիւնները բոլորական անցուցարձեւուն տեղեկանք ընել:

ԱՆՔՐՈՒՄ ԻՍԿՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Անգլիական քաղաքացիի զինագործարանի բանուարներէն 7 հոգի, տեսակ մը թունաւոր ալքոլ խմած ըլլալով մեռած են:

ԳՈՒԼԵՎԻՔՆԵՐԸ ԵՒ ԳՆՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պուլճևիք հրետանիին բուն ուժակոմիտն հետեւեալով՝ Պարսկ 3000 քաղաքներ պարագած են Է՛զլիի շրջանակը:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՊԱՐԵՆԱՌՈՒՄԸ

Սրաի համաժողովի համաձայնութեանց հիման վրայ, Ֆրանս. և Անգլ. կառավարութիւնները Գերմանիոյ պարեհաւորութեամբ բարեկարգելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներու քննութեանը ձեռնարկած են:

ՌՈՒՄԱՆԱՑԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Ռումանիոյ Բարիկի դեսպանը՝ իշխան Կիբա կրակի օր ներկայ եղած է ռուսի կառավարութեան կողմանէ, ի յիշատակ արեւմտեան ճակտին վրայ իր կողմ աստիճանի զինուորներու կանգնուած կրթագին հանդէսներուն բացման արարողութեան:

ՅՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիոյ թագաւորին թիկնապահներէն հարիւրապետ Բորդէթիո Քաստորնա, թուրք հասած է և պաշտօն ունի ֆրանսական ծովային օդանաւորական կեդրոնները և մանուսանդ ցեղիկինի կայարանը այցելելու:

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կը հաստատեն թէ Մ. Սթամպուլի մօտ օրէն միջինա և Բրակա երթալով Չէսո Սլովաքիոյ արտաքին գործոց նախարարէն պիտի խնդրէ որ, որպէսզի զիւրաքանչէր Պուլկարիոյ «վոքը համաձայնութեան» մասնակցութիւնը, և միեւնոյն ատեն զայրեցնել տայ զրացի պետութիւններու կողմէ այդ ստիճան եղած մեթոմիներն ու ընդդիմութիւնները:

Պուլկարիոյ թերթերը կը տեղեկացնեն որ Սերպիոյ փոխարան և նախարարապետը մօտ աստիճան Պուրթէլ պիտի այցելեն, ուր պիտի երթան նաև Մ. Վէնիզէլոս և Չէսո Սլովաքիոյ ներկայացուցիչները:

Այս խորհրդակցութեան ատեն պիտի վիճարարին նաև Յունաստանի և Ռուսականի պիտքը համաձայնութեան» մէջ ընդունուելու խնդիրներուն վրայ:

ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒ ԱԿՆՆԵՐ

Հէլսինկիֆորէ կը տեղեկացնեն թէ Սթամպուլի փարոսին մօտերը Սովիէթական երկու շոգենաւեր տեսնուած են որո՞ք՝ ֆիւլանտական ջուրերուն մէջ ափաններ կը գետնադնին:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱԼՊԱՆԻԱ

Դեսպաններու խորհուրդին խտակական ներկայացուցիչը պաշտօնապէս յայտարարած է:

«Հակառակ կրկին անգամ եղած հերքումներու, տակաւին լրագրները կը գրեն որ իտալացիները զաւեր կը նիւթեն Ալպանիոյ մէջ և գարձեալ իտալացիներն են եղած վերջին Սերպո-Ալպանական զէպրերուն պատճառը:

«Անգամ մը ևս պաշտօնապէս և հիմնովին կը հերքենք այս բոլոր նպատակաւոր յերկրամասները»:

ՎՐԱՍԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Վրաստանի արտաքին գործոց նախարարը Մ. Կէլէշքորի Բարիկ հասած է: Հռովմէն անցած ատեն ան՝ տեսակցած է Մ. Ճիօլիթիի և կուս Աֆորցարի հետ Վրաստանի կացութեան և Վրաստանի ու Իտալիոյ յարաբերութեանց խնդիրներուն մասին:

ՄԻՋԱԳԵՏԻՒ ՄԷՋ

Բիֆրիի քաղաքացիի կցորդ սպաներէն հարիւրապետ Սալմին, որ վերջին շարժումն ընթացքին գերի բռնուած էր Արար սպանաբնէրու կողմանէ, նոյն սպանաբնէրու ձեռքով սպանուած է:

ՀՅՅՏԱՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆ

Հայկ. հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարը Երեւանի Ռուս ներկայացուցիչ Մ. Կրկարիի դիմելով՝ պահանջած է որ Զանգեզուրը Ղարաբաղը և նախկին պարպուին թաթար զօրքերէ, որովհետեւ քառ Ռուսիոյ և Հայկ. Հանրապետութեան միջև գոյացած համաձայնութեան, այդ երկրամասերը չէզոք ըլլալով բնաւ չի պիտի բնարարուին թաթարներու կողմէ:

Այս տեսակ զէպրեր վերադարձնելու համար երաշխաւորութիւններ պահանջուած են:

ԱՆՍՏՐԻԱ ԵՒ ԵՌԵՎՈ ՍԼՕՎԵՔԻԱ

Վերջին հեռագրի երբեք համաձայն, Աւստրիոյ և Երեւո Սլովաքիոյ միջև տեսակցութեան զոչնորք մը կը ընդունուած է, որ յար և նման է Աւստրո Ռուսական կողմին:

Բրակալէն եկած հեռագրի մը համաձայն ֆրանսական կառավարութիւնը Չէսո Սլովաքիոյ պատուիրակութեան կ'սպասէ, տեսակցութեան զաշնագրին պատրաստութեան համար, միեւնոյն ատեն ֆրանսայի և Չէսո Սլովաքիոյ միջև մտաբանի արջմանագրութիւններ պիտի կնքուին: Պատերազմէն աստիճան Չէսո Սլովաքիոյ պարտքերուն մասին ևս կարգադրութիւններ պիտի ըլլան:

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆՔ		ԱՐԴԻ ԴՊՐՈՑ	
ԱՂԻ. ԿԵԴՐ. ՈՐԱՆՈՑԻ		ՏՐԻ. ՇՐՋԱՆ.	
Վարչական Խորհուրդ ստացած է հետեւեալ նախարարութիւնները ուրոնց համար կը փոխան հրատարակու յայտնել իր շնորհակալութիւնները Պատահական		Շէնքի փոփոխութեան պատճառով կը վերադարձուի Հոկտեմբերի սկիզբը նորի ճոխ ծրագրով մայրենի Շէնք լեզուներու, ստանալ օր գիտութեան նորագոյն մեթոտներով և ազգ. խնամ մաս կառավարակութեամբ:	
Զ. Ահարոնեան, իր ողբ կնոջ տնտես տարեկարծին առթիւ	42.50	Արձանագրութիւնք՝ Երկուշաբթի, Զորքըթթի և Ն. Բարթ օրերը՝ տնտեսական 9.30—11.30, Ռուսիոյ փոփոց թ. 44, Տիւրք Երկրաբանականներու տունը:	
Պ. և Տ. Արամ Համարձուժ Գր. Պերկամարտի մասնաւորութեան առթիւ	15	Արձանագրութիւնք՝ Երկուշաբթի, Զորքըթթի և Ն. Բարթ օրերը՝ տնտեսական 9.30—11.30, Ռուսիոյ փոփոց թ. 44, Տիւրք Երկրաբանականներու տունը:	
Աղամեան Եղարթ իրենց ողբ. մօր անուան տարեկարծին առթիւ	10	Հինաղբեր Տնօրէն ԳԵՌՈՂ. ԲԱՐԹՈՂ.	
Գ. Ճէլէպեան և Ընկ.	7	15 ՕՐՈՒՆ ՄԷՋ	
Տ. Ուկի Չարիեան, իր ողբ. Երբ Երբ Յոյն. Պալատականի մասնաւոր տարեկարծին առթիւ	7	ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԼԵՂՈՒՆ ՊԵՏԻ ԽՕՍԻՔ	
Ղուկաս Մարկոսեան Երուսաղ Յնապիտան	5	ԼՈՅՍ ՏԵՍՍԻ այնքան անհամբուրութեամբ սպաստանգիրքը՝	
Մկրտիչ Կ. Բաղանեան 25 ձր. մեթոլ	5	ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԼԵՂՈՒՆ 15 ՕՐՈՒՆ ՄԷՋ ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՐԶ ԵՒ ԳԵՐՈՒՆ ԵՂԱՆՈՒԿ	
Պ. և Տ. Յակոբ Սպարթեան Գր. Պերկամարտի մասնաւորութեան առթիւ	5	Հայաստան թէ թրքախոս ամեն հայուն անհամբուր	
Տ. Մ. Գարապետեան 86 սլ. միթ և 1 կող. խաղող	6.50	ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳԻՐՈՒՍՈՑՅԱՎԱՆՍԻՆ	
Պ. Պետրոս Թէրթեան 7 զաշ ձրթապառուց	4.25	ԳԻՆ 30 ՂՈՒՆԸ	
Մարգար Էկիլեան իր եղբոր կրպ. Էկիլեանի մասնաւոր առթիւ 20 օ. հոյ և 10 ձրկ.	6	Հրատարակութիւն	
Հրաչեայ Ղուկասեան	4	ՉԱՐԹՈՒՆԻ ԼՍՅԿ. ԳՐԱՍԱՆ	
Տ. Մ. Կ. Թէրթեան 350 գրկիկ(կրկիւ)	3.50	Ա Ձ Դ	
Գեղամ Ազնեան	2.50	Հանրային պարտոց վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Գորտէլիոյ միեւնոյնի մէջ գտնուած 100 քրթոց 11776 հատ գործածուած աղի պարկերը՝ սրանց նմոյշը կայ պաշ միւտրիլ յէթիին իրով՝ հասը մէկ գրուէ քրասանը հենց փորայէն ծախել որոշուած ըլլալով 15 Սեպտեմբերէն սկսեալ 48 ժամը վերջ վերջնական յանձնուը տեղի պիտի ունենայ, հետեւորդ անուք որ 30% աւելիով գնել կը փոփոքին թող գրման Երբիւր պաշ միւտրիլէթիին և կամ Գորտէլիոյ միւտրիլէթիին:	
Գառնիկ Պերկամարտի 3 և. տիւր Բ. Կասմա. Որդեգրութիւն	1.25	ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎՆՐՁՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ՝ Արարի գաւառական մէջ գտնուած Մէրլէրէթի լիճը մէկ տարւան պայմանաժամով վարձու տալ որոշուած և նախապէս թերթի ու միջոցաւ թէ յայտարարուեցաւ, սակայն ներկայիս տեսնուած պէտքի վրայ, այս անգամ նոյն լիճը 1356 Անպատեմբար ամսէն սկսեալ երեք տարւան համար, 7. 722. 711 գրչի փոխարէն ածուրդի հանդիսութեամբ ըլլալով՝ ածուրդի մասնակցի փոփոքողները պէտք է զիմեն Արարի, Գաւառի, Սալիկի, Սալիկի հանրային պարտոց վարչութեան և կամ Երբիւր պաշ միւտրիլէթիին:	
Մարգար Օհանեան Մարտ-Ապրիլ ամսկ.	25	ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎՆՐՁՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ՝ Արարի գաւառական մէջ գտնուած Մէրլէրէթի լիճը մէկ տարւան պայմանաժամով վարձու տալ որոշուած և նախապէս թերթի ու միջոցաւ թէ յայտարարուեցաւ, սակայն ներկայիս տեսնուած պէտքի վրայ, այս անգամ նոյն լիճը 1356 Անպատեմբար ամսէն սկսեալ երեք տարւան համար, 7. 722. 711 գրչի փոխարէն ածուրդի հանդիսութեամբ ըլլալով՝ ածուրդի մասնակցի փոփոքողները պէտք է զիմեն Արարի, Գաւառի, Սալիկի, Սալիկի հանրային պարտոց վարչութեան և կամ Երբիւր պաշ միւտրիլէթիին:	
Օհան Սահաթեան	10		
Գէրգ Օհանեան	4		
Դանիէլ Դանիէլեան	2		
Ապրիլ ամսական	2		
Մարգար Աէֆէրեան	1		
Պաշ. Թաշգրանեան	1		
Թարս Հալէպիան	1		
Աւետիս Փիլաւեան	1		
Մայիս ամսական	5		
Լեւոն Վարպետեան	5		
Եղարթ Պոյաճեան	5		
Բարապետեան	4		
Աղամ Պէրպէրեան	4		
Եղարթ Յարէթեան	3		
Տկ. Վ. Պոյաճեան	2.50		
Ապրիլ-Յունիս ամսկ.	4		
Նշան Թեւոթեան	4		
Յլ-Օգոստոս ամսկ.	8		
Յարթիւ Բարապետեան	8		
Յունիս-Հոկտ. ամսական	12.50		
Գ. Տ. Բիւնտեան	6		
Հոկ. Գիւտ. ամսկ.	6		
Մտեփան Հարաճեան	6		
Լ. Օ.	230.50		
Ի զիմայ Վարչական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Որդեգրութիւն			
Վ. Գաւառի Տ. Յ ՄԱՐԻԱՆ			

